

การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการวิสาหกิจชุมชน

กลุ่มผลิตผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้า และกลุ่มผลิตผ้าไหม อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

Study compare management business community group silk

Bankhwao District and Khonsawan District Chaiyaphum Province

อินทชลิตา วัชรจิระโชติ

นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

E-mail : nudank_mba17@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหมของอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ และกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ (2) เปรียบเทียบการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหมสองอำเภอนี้ การศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม 120 ชุด จากผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง 100% ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป ประกอบอาชีพ การเกษตรและมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 21,000 บาท และพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของกลุ่มทอผ้า 8-10 ปี โดยจำหน่ายสินค้าเฉพาะในประเทศ ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างจากอำเภอบ้านเขว้า มีการจัดการวิสาหกิจชุมชนในภาพรวมในระดับปานกลาง แต่กลุ่มตัวอย่างจากอำเภอกอนสวรรค์ มีการจัดการวิสาหกิจชุมชนในภาพรวมในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหมของสองอำเภอ แตกต่างกันจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : วิสาหกิจชุมชน, การจัดการวิสาหกิจชุมชน, กลุ่มผลิตผ้าไหม

Abstract

This study was conducted to examine (1) The business management of the two groups and (2) The comparison on business management between the two districts. Data was collected through a questionnaire survey, which 120 people responded. All respondents were female with the age of 50 and older, and their occupation was in the agricultural sector. All of them only had primary school education, and earned around 21,000 baht per month. Results showed that the group from Ban Kouw obtained a medium level of business management while Kon Sawan obtained the low level of business management. Additionally, the social and economic factors between two groups were not significantly different, however, the business management between the two groups was different with statistically significant at 0.05 level.

Keywords : SMCE: Small and Micro Community Enterprise, Management for SME, Silk

บทนำ

การพัฒนาสังคมและประเทศชาติจะให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขนั้น จะต้องมุ่งเน้นทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมควบคู่กันไป ด้านเศรษฐกิจคือการแก้ไขปัญหาความยากจนโดยการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ลดหนี้สิน ซึ่งจะสามารถเพิ่มทรัพย์สินได้ ด้านสังคมคือ การพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้ปราศจากความขัดแย้ง มีความสามัคคีกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข “โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นโครงการตัวอย่างโครงการหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาคความยากจนโดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนอันเป็นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ ด้วยการนำทุนชุมชนที่มีอยู่ในท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางชีวภาพและทุนทางสังคมมาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน (วิภาวี ฤกษ์นะภุติ, 2556).

วิสาหกิจชุมชนหรือผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในประเทศไทยเป็นธุรกิจที่ครอบคลุมไปทั่วประเทศ เพราะการดำเนินธุรกิจใช้เงินลงทุนจำนวนไม่สูงและมีการใช้วัตถุดิบภายในประเทศเป็นปัจจัยการผลิต มีความคล่องตัวในการบริหาร ทำให้เกิดการจ้างงานสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ตอบสนองความต้องการภายในประเทศได้ (นิตยสารผู้จัดการออนไลน์., 2550)

จังหวัดชัยภูมิ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมที่สืบสานถ่ายทอดมานานเกือบ 200 ปี นั่นคือผ้าไหมซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ประจำท้องถิ่น โดยจังหวัดชัยภูมิมีการทอผ้าไหมอย่างแพร่หลาย ในปี 2553 มีชาวบ้านร่วมตัวสร้างกลุ่มผลิตผ้าไหมในแต่ละอำเภอของจังหวัดชัยภูมิรวม 16 อำเภอ โดยมีกลุ่มการผลิตผ้าไหมและกลุ่มที่เป็นวิสาหกิจชุมชนรวม 208 กลุ่ม ทั้งนี้ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอบ้านเขว้า และอำเภอกอนสวรรค์ ของจังหวัดชัยภูมิ ได้รับความสำเร็จ เพราะมียอดจำหน่ายผ้าไหมสูงสุด สองอำเภอแรกของจังหวัดชัยภูมิ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายชื่อผู้ผลิตที่มียอดจำหน่ายสูงสุด 3 อันดับแรกของจังหวัดชัยภูมิ

ที่อำเภอ	ฐานข้อมูลปี 2552	เพิ่มขึ้น	เป้าหมายปี 2553	อันดับที่
o บ้านเขว้า	167,277,259	10,042,060	177,319,319	1
o กอนสวรรค์	48,520,676	2,911,241	51,431,917	2
o ภูเขียว	36,031,000	2,161,860	38,192,860	3
o อื่นๆ	47,457,449	2,842,022	50,209,071	
รวม	299,286,384	17,957,183	317,153,167	

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิ 2553

การศึกษาค้นคว้าวิจัยจึงได้ศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอบ้านเขว้า และอำเภอกอนสวรรค์ของจังหวัดชัยภูมิ เพื่อนำผลศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพอื่นที่สนใจหรือนำไปจัดการพัฒนากลุ่มของตนเองและยังสามารถนำไปศึกษาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม

ผลิตผ้าไหมอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ และกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

เพื่อนำผลศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นองค์ความรู้ในการเสริมสร้างและพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหมอื่นๆ โดยนำไปเสนอองค์กรประชาชน องค์กรเอกชน และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงให้วิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนาดีขึ้น

แนวคิดทฤษฎี การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการบริหารจัดการ

นักวิชาการได้ให้ความหมายกันไว้มากมาย (วิเชียร วิทยอุดม, 2550; วิรัช สงวนวงศ์วาน, 2547) ตามแนวทางที่แต่ละท่านได้ศึกษามา เช่น

Mary Parker Follett “ การบริหารการจัดการเป็นเทคนิคการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น ”

George R.Terry “ การบริหารการจัดการ เป็นกระบวนการของการวางแผนการจัดองค์การ การกระตุ้นและการควบคุมให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน โดยใช้ทรัพยากรบุคคลและอื่น ๆ ”

James A.F.Stoner “ การจัดการคือ กระบวนการ (Process) ของการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organization) การสั่งการ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ความพยายามของสมาชิกในองค์การและการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์การกำหนดไว้ ”

หน้าที่ในการจัดการ (The Function of Management)

นักวิชาและนักบริหารได้มีการวิเคราะห์ว่า การจัดการเป็นความรู้ที่มีประโยชน์ ดังนั้นจึงได้ศึกษาหน้าที่ของการจัดการ โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเภท (วิเชียร วิทยอุดม, 2550; วิรัช สงวนวงศ์วาน, 2547) ดังนี้คือ

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organization)
3. การจัดหาคนเข้าทำงาน (Staffing)
4. ภาวะผู้นำ (Leading)
5. การควบคุม (Controlling)

วิวัฒนาการแนวความคิดการบริหารจัดการ

แนวคิดทางการบริหารการจัดการได้วิวัฒนาการเรื่อยมาเป็นลำดับ (วิเชียร วิทยอุดม, 2550; วิรัช สงวนวงศ์วาน, 2547) ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. แนวคิดก่อนยุคการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ (Pre-Scientific Management) ในยุคนี้เป็นยุคก่อนปี ค.ศ. 1880 ซึ่งการบริหารในยุคนี้อาศัยอำนาจหรือการบังคับให้คนงานทำงาน ซึ่งวิธีการบังคับอาจใช้ การลงโทษ การทำงานในยุคนี้เปรียบเสมือนทาส คนในยุคนี้จึงต้องทำงานเพราะกลัวการลงโทษ

2. แนวคิดการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) แนวคิดนี้เริ่มในช่วงของการปฏิวัติอุตสาหกรรม คือประมาณปี ค.ศ 188 เป็นต้นมาจนถึงปี 1930 ในยุคนี้ได้ใช้หลักวิธีการจัดการแบบวิทยาศาสตร์มาช่วยในการบริหารการจัดการ ทำให้ระบบบริหารการจัดการแบบโบราณได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ซึ่งบุคคลที่มีชื่อเสียงในการบริหารในยุคนี้มี 2 ท่าน คือ Frederick W. Taylor และ Henri J. Fayol Frederick W.Taylor ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการจัดการแบบวิทยาศาสตร์หรือบิดาของวิธีการจัดการที่มีหลักเกณฑ์ โดยได้ศึกษาหาวิธีเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมโดย Taylor ได้เข้าทำงานครั้งแรกในโรงงานที่เพนซิลวาเนีย เมื่อปี ค.ศ.1878 ซึ่งเป็นช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำมาก การบริหารงานขาดประสิทธิภาพ ไม่มีมาตรฐานในการประเมินผลงานของคนงาน การแบ่งงานไม่เหมาะสม การตัดสินใจขาดหลักการและเหตุผล

Taylor ได้คัดค้านการบริหารงานแบบเก่าที่ใช้อำนาจ (Power) ว่าเป็นการบริหารที่ใช้ไม่ได้และมีความเชื่อว่า การบริหารที่ดีต้องมีหลักเกณฑ์ กรรม Taylor จึงได้ศึกษาและวิเคราะห์เวลาการเคลื่อนไหวในขณะที่ทำงาน (Time and Motion) เพื่อดูการทำงานและการเคลื่อนไหวของคนงานในขณะทำงาน โดยได้คิดค้นและกำหนด วิธีการทำงานที่ดีที่สุด (One Best Way) สำหรับงานแต่ละอย่างที่ได้มอบหมายให้คนงานทำ ดังนั้น ผู้บริหารการจัดการ จึงต้องเน้นและปฏิบัติดังนี้

1. กำหนดวิธีการทำงานด้วยหลักเกณฑ์ที่ได้มีการทดลองแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุด
2. การคัดเลือกบุคลากรและการบริหารบุคลากร ต้องทำอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้บุคลากรที่เหมาะสม
3. ต้องมีการประสานร่วมมือระหว่างผู้บริหารกับคนงาน
4. ผู้บริหารต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ในด้านการวางแผน และมีการมอบหมายงานตามความถนัดด้วย

แนวคิดการจัดการยุคมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation)

แนวคิดมนุษยสัมพันธ์เป็นแนวคิดที่ขัดแย้งกับแนวคิดการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ ที่เน้นประสิทธิภาพของการทำงาน และมองข้ามความสำคัญของคน เห็นว่ามนุษย์ไม่มีชีวิตจิตใจ ไม่มีความต้องการมากนัก มีพฤติกรรมที่ง่ายต่อความเข้าใจ โดยอาศัยโครงสร้างขององค์การมาเป็นตัวกำหนดและควบคุม ให้มนุษย์ทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งยุคมนุษย

สัมพันธ์นั้นเป็นแนวคิดที่อยู่ในช่วงระหว่างปี ค.ศ 1930 – 1950 เนื่องจากเล็งเห็นว่า การจัดการใด ๆ จะบรรลุผลสำเร็จได้นั้นจะต้องอาศัยคนเป็นหลัก ดังนั้นแนวคิดมนุษยสัมพันธ์ จึงได้ให้ความสำคัญในเรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relations) จึงทำให้เรื่องราวของมนุษย์สัมพันธ์ (Human Relation) กลับมามีบทบาทสำคัญมากขึ้นนักวิชาการสำคัญที่ให้การสนับสนุนและศึกษาแนวคิดนี้คือ George Elton Mayo ได้ทำการทดลองวิจัยที่เรียกว่า “ Hawthorne Experiment ” เมื่อปี ค.ศ. 1924 –1927 ณ Western Electric Company ในเมืองชิคาโก มลรัฐอิลลินอยส์ ซึ่งจุดประสงค์ก็ต้องการเข้าใจพฤติกรรมของคนในหน้าที่งานที่จัดไว้ให้ ปรากฏว่าคนทำงานมิใช่ทำงานเพื่อหวังผลตอบแทนด้วยตัวเงินเพียงอย่างเดียว แต่คนทำงานต้องการด้านสังคมภายในกลุ่ม ที่เกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ ที่เป็นเรื่องของจิตใจ ตลอดจนความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างคนงานด้วยกัน

แนวคิดการจัดการยุคการบริหารสมัยใหม่ (Modern Management)

แนวคิดในยุคนี้เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ 1950 – ปัจจุบัน ซึ่งในขณะนี้เศรษฐกิจ และธุรกิจขยายตัวอย่างรวดเร็วความสลับซับซ้อนในการบริหารจัดการก็มากขึ้น เพราะฉะนั้นการจัดการสมัยใหม่ จึงต้องใช้หลักทางคณิตศาสตร์มาช่วยในการตัดสินใจ ตลอดจนการจัดการเชิงระบบมาช่วย แต่อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการสมัยใหม่ก็ยังคงมีหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์และแนวคิดในด้านมนุษยสัมพันธ์มาผสมผสาน

การจัดการเชิงระบบ (System Approach) ความหมายของระบบ (System) “ a set of interdependent, interaction element “ ตัวอย่างเช่น คนเป็นระบบ เพราะในร่างกายของคนเรานั้นประกอบด้วย อวัยวะ ซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างอัตโนมัติ ระบบจึงถือเป็น Grand Theory เป็นทฤษฎีขนาดใหญ่ เพราะมีระบบย่อยหรือสิ่งต่าง ๆ มากมาย เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ขององค์การไม่ว่าภายในหรือภายนอก ล้วนแต่มีความสัมพันธ์ เกี่ยวเนื่องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังนั้นการบริหารจัดการจึงต้องปรับตัวให้มีความสมดุลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ ที่กล่าว จึงจะทำให้องค์การเติบโต อยู่รอด และสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย

การจัดการโดยใช้คณิตศาสตร์ หรือเชิงปริมาณมาช่วยในการตัดสินใจ (Quantitative or Decision Making

Approach) การศึกษาในแนวนี้จะใช้เครื่องมือสมัยใหม่มาช่วยในการตัดสินใจ เช่นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ การวิจัยการใช้คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ทำให้ต้องมีหลักการและเหตุผล มีหลักมีเกณฑ์ และเป็นการบริหารการจัดการที่สามารถลดความเสี่ยงขององค์การได้ในระดับหนึ่ง

ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ได้ให้ความหมายของคำว่า “วิสาหกิจชุมชน” ไว้ว่าหมายถึงกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคลเพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2548)

เสรี พงศ์พิศ (2550) ได้นิยามคำว่าวิสาหกิจชุมชน คือ การประกอบการเพื่อการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการพึ่งตนเอง “ทุน” หมายถึง เงิน ทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ทางสังคมที่ร้อยรัดผู้คน ให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เป็นที่พึ่งเป็นน้อมไว้อีกกัน

วิจิต นันทสุวรรณ (2547) ให้คำจำกัดความของ วิสาหกิจชุมชนว่าหมายถึง การประกอบการ ซึ่งรวมถึงกระบวนการคิด การจัดการผลผลิต และทรัพยากรทุกขั้นตอน โดยภูมิปัญญาขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสร้างกำไรทางเงิน และ กำไรทางสังคม ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขของสังคมด้วย

โดยหลักการของวิสาหกิจชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง และจำนวนหนึ่งอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้าให้ได้รับการส่งเสริมด้านความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการและพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชนให้กลายเป็นระบบเศรษฐกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้นต่อไป เสรี พงศ์พิศ (2550) ได้อธิบายว่าวิสาหกิจชุมชนจะต้องมีลักษณะสำคัญ 7 ประการ คือ

- 1) ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ
- 2) ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน
- 3) ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
- 4) มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล
- 5) ดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ

ให้เป็นระบบ

- 6) มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ
- 7) มีการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนเป้าหมาย

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

จากการศึกษาของ วิทยา จันทะวงศ์ศรี (2547) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ได้กล่าวว่า สำหรับปัจจัยที่ต้องพิจารณาและให้ความสำคัญ สำหรับการนำแนวทางเลือกวิสาหกิจชุมชนนำไปปรับใช้กับกลุ่มเพื่อผลต่อความสำเร็จ ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1) ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการผลิตถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการตัดสินใจทำการผลิตของแต่ละกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มต้องพิจารณาถึงความได้เปรียบหรือโอกาสในสินค้าที่กลุ่มผลิตที่จะสามารถดำรงประโยชน์และสร้างรายได้ให้แก่กลุ่ม ดังนั้นในการผลิตจึงจำเป็นต้องมีแหล่งวัตถุดิบที่เพียงพอและสามารถหาได้สะดวก เพื่อลดต้นทุนอันเกิดจากการจัดหาวัตถุดิบ นอกจากนี้ทักษะและความรู้ความสามารถหรือภูมิปัญญาชาวบ้านของสมาชิกในการผลิตจะช่วยให้สินค้าที่ผลิตได้นั้นมีคุณภาพได้มาตรฐาน

2) ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านการตลาดถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ แต่หากไม่สามารถหาตลาดมารับผลผลิตที่ผลิตได้นั้น การดำเนินกิจกรรมกลุ่มไม่อาจประสบความสำเร็จได้ โดยทั่วไปแล้วตลาดของผลผลิตที่กลุ่มผลิตได้มักอยู่ในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียงเป็นสำคัญ

3) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการนี้เป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคน เนื่องจากสมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่มควรมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ที่จะมาทำหน้าที่แทน อย่างไรก็ตามสมาชิกที่ไม่ได้เข้าร่วมในสายการบังคับบัญชา ก็ยังสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นหรือร่วมตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ กลุ่มที่ประสบความสำเร็จมักมีการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

4) ปัจจัยด้านการเงิน สำหรับปัจจัยด้านการเงินนี้เป็น

ปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยส่วนใหญ่แล้วเงินทุนที่กลุ่มจัดหานั้นมักอยู่ในรูปของการออมทรัพย์ หรือการถือหุ้น การสะสมทุน การดำเนินกิจกรรมด้านการเงิน การบัญชี การกำหนดการจัดสรรผลกำไรอย่างเป็นสัดส่วน และมีระบบที่ชัดเจนจะสามารถช่วยให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นไปได้อย่างดี

5) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในการพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่มหรือชุมชนนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาทั้งการมีส่วนร่วมในแง่ของการกำหนดนโยบายเป้าหมายของการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการจัดสรรคัดเลือกผู้ที่จะเข้ามามีอำนาจในการตัดสินใจหรือรับผิดชอบในงานที่รับมอบหมาย ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในอันที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ล้วนแต่เป็นเกณฑ์ที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการประสบความสำเร็จจากการนำแนวทางเลือกวิสาหกิจชุมชนมาปรับใช้ทั้งสิ้น ด้วยเหตุที่หัวใจหลักของวิสาหกิจชุมชนก็คือ การให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ตลอดจนการเสนอความเห็นและการตัดสินใจเป็นสำคัญ

6) ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำ ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้การดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว เนื่องจากผู้นำมีบทบาทที่สำคัญในการริเริ่มการเสนอแนวทางเลือกและดำเนินการ นอกจากนี้ยังมีส่วนสำคัญในการเป็นผู้นำในการวางแผน ตลอดจนกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบในการดำเนินกิจกรรม

7) ปัจจัยด้านแรงงาน การดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนที่สามารถใช้แรงงานที่มีอยู่ในชุมชนนั้น นอกจากจะเป็นการสร้างงานให้เกิดขึ้นในชุมชนซึ่งเท่ากับเป็นการช่วยแก้ไขปัญหการเข้าไปขายแรงงานในเมืองในเขตเมืองหลวงได้แล้ว การใช้แรงงานที่มีอยู่ในชุมชนยังเป็นการช่วยให้แรงงานนั้นเป็นแรงงานที่มีทักษะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ตัวแรงงานเอง และที่สำคัญก็คือการใช้แรงงานในท้องถิ่นส่งผลให้ปัญหาคอขวดลดลง เพราะครอบครัวได้อยู่ร่วมกัน ส่งผลทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น

8) ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก การมีปฏิสัมพันธ์มี 2 ลักษณะคือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นบวก (Positive Interaction) และปฏิสัมพันธ์ที่เป็นลบ (Negative Interaction) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชุมชนที่จะต้องเรียนรู้

ชุมชนที่จะสามารถประสบความสำเร็จนั้นสามารถสร้างได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ภายนอกกับสถาบันต่าง ๆ โดยการเข้ามาของสถาบันจากภายนอกนี้ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการเข้ามาให้ความช่วยเหลือทั้งในส่วน of เงินทุน และการพัฒนาความรู้ความสามารถตลอดจนการฝึกทักษะให้แก่ชาวบ้าน

9) ปัจจัยที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาของกลุ่ม โดยกลุ่มต้องมีการติดต่อกับสมาชิกอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอมีการพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่างผู้นำสมาชิกและระหว่างกลุ่ม หรือบุคคลหรือองค์กรภายนอกที่นำความรู้หรือข่าวสารใหม่ ๆ มาแลกเปลี่ยนและสามารถนำไปปรับใช้ได้กับกลุ่ม

นอกจากปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ยังมีปัจจัยภายนอกอื่น ๆ เช่น ความสัมพันธ์กับรัฐบาล การให้บริการของภาครัฐ การสื่อสาร ก็ล้วนแต่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของการประกอบธุรกิจเช่นกัน นอกจากนี้ สมแก้ว รุ่งเลิศเกรียงไกร (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่องรูปแบบของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ประกอบไปด้วย

- 1) ลักษณะทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเกี่ยวกับลักษณะผู้รับผิดชอบ ลักษณะของวิสาหกิจชุมชนและโอกาสทางธุรกิจ
- 2) ลักษณะของผู้รับผิดชอบ โดยเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน

ทั้งนี้ รูปแบบการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสม คือ การจัดวางระบบ การจัดการในแต่ละกิจกรรมทางธุรกิจให้มีระบบมากขึ้น พร้อมกับเพิ่มศักยภาพทางการจัดการโดยเฉพาะทางด้านการเงินและการบัญชี

อย่างไรก็ตาม ณัฐพล นิมมานพัชรินทร์ (2552 อ้างถึงใน ธงพล พรหมสาขา ณ สงขลา และ อุทิศ สังขรัตน์, 2556) ได้อภิปรายถึงรายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งรวมไปถึงวิสาหกิจชุมชน ที่ได้ทำการสำรวจในปี พ.ศ. 2552 ไว้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการประกอบ การได้แก่

ลำดับที่ 1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจไทย เนื่องจากความวิตกกังวลเรื่อง การลงทุน ความเชื่อมั่น และความสามารถ ในการส่งออก

ลำดับที่ 2 สถานการณ์ทางการเมือง เนื่องจาก สมาชิก

ของกลุ่มทอผ้าไหมและผู้บริโภคยังคงวิตกกังวลเรื่อง ความขัดแย้ง ที่ยืดเยื้อและยาวนาน อันจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่น การท่องเที่ยว และเศรษฐกิจไทย จนทำให้พฤติกรรมผู้บริโภค หันกลับมาเก็บออมแทนการบริโภคที่น่าจะเป็นตามนโยบาย กระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล

ลำดับที่ 3 เศรษฐกิจโลก

ลำดับที่ 4 การแข่งขันภายในประเทศ เนื่องจาก สมาชิกของกลุ่มทอผ้าไหมประเมินว่าเหตุการณ์ภายใน ประเทศในปัจจุบันน่าจะส่งผลให้เกิดการชะลอการลงทุนด้าน การตลาด ยังคงวิตกกังวลเรื่องการแย่งชิงส่วนแบ่งทางการ ตลาดจากผู้ประกอบการรายใหญ่ หรือผู้ที่มีศักยภาพ จนทำให้ ตนเองไม่สามารถอยู่รอดได้

สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ (2554 : 58) ได้รายงาน สถานการณ์ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่ที่เกี่ยวข้องกับ หน่วยงานรัฐไว้ว่า 1) มีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ด้านเจ้าหน้าที่และระบบการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน 2) หน่วยงานภาคียังไม่ให้การสนับสนุนส่งเสริมเท่าที่ควร 3) การบันทึก ข้อมูลในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนไม่เป็นปัจจุบัน 4) เนื้อหาแบบประเมินศักยภาพมีมากเกินไปควรปรับให้กระชับ เพื่อสะดวกและรวดเร็วและเข้าใจง่ายและนำไปใช้ประโยชน์ ได้จริง 5) แบบรายงานวิสาหกิจมีมากเกินไปควรจัดหมวดหมู่ที่เป็นข้อมูลที่สำคัญนำไปใช้ได้จริง 6) เจ้าหน้าที่บันทึก ข้อมูลมีงานบันทึกปริมาณมากทำให้เกิดความล่าช้าในการ บันทึกข้อมูล 7) การติดตามการดำเนินงานกลุ่มหน่วยงาน ภาคีระดับอำเภอให้ความร่วมมือน้อย 8) หน่วยงานภาคีไม่ได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลการประเมินศักยภาพหรือข้อมูล อื่น ๆ ในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนในการพิจารณาส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน และ 9) วิสาหกิจชุมชนมี จำนวนมากและเจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อยทำให้การติดตามความ ก้าวหน้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่ทั่วถึง

จากข้อมูลของสำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก (2554 : 45) ได้วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการส่งเสริม วิสาหกิจชุมชนของจังหวัดพิษณุโลก ไว้ดังนี้ 1) กรมส่งเสริม การเกษตรและหน่วยงานภาคีให้ความสำคัญต่อการส่งเสริม และสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนน้อย ไม่จริงจัง และแนวทางการส่งเสริมไม่ชัดเจนและต่อเนื่อง อีกทั้งยังไม่เข้าใจบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบต่องานส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจ ชุมชน 2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางกลุ่มได้เข้าร่วมกิจกรรมกับ หน่วยงานภาคีหลายหน่วยงาน และมีการใช้ชื่ออื่นในการเข้า

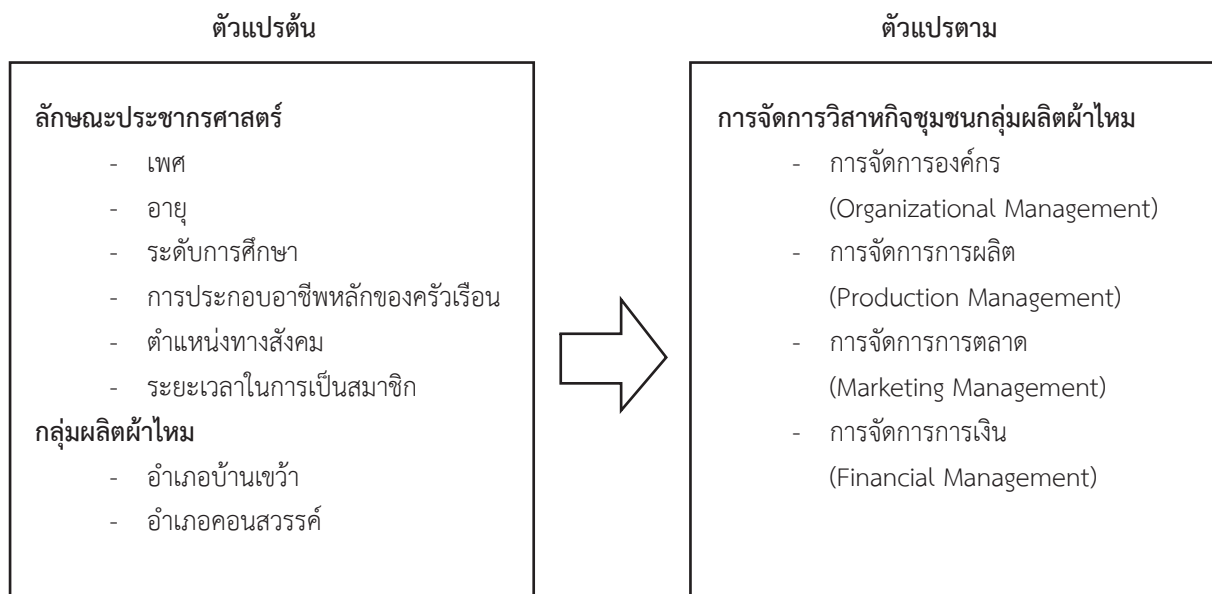
ร่วมกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มเดียวกัน ทำให้เกิดการสับสนและเข้าใจผิดระหว่างหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน 3) วิสาหกิจชุมชนยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้และยังต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิต และเงินทุนจากภายนอก 4) หน่วยงานภาคีในระดับอำเภอ / จังหวัด ยังทำงานแบบไม่บูรณาการและยังไม่เห็นความสำคัญเนื่องจากมีความเข้าใจว่าวิสาหกิจชุมชนเป็นงานของกรมส่งเสริมการเกษตร และ 5) วิสาหกิจชุมชนบางแห่งที่มาจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนไม่ได้เกิดจากปัญหาหรือความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง แต่มาจดทะเบียนเพื่อรอรับการส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงานต่าง ๆ และเพื่อหวังกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ซึ่งมีได้ประกอบกิจกรรมอย่างแท้จริงและต่อเนื่อง

สมมติฐาน

การจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหมของอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ และกลุ่มผลิตผ้าไหม อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ มีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดของการศึกษาเรื่องเปรียบเทียบการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ และการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิผู้ศึกษา ได้ใช้กรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณแบบพรรณนา (Descriptive research) ซึ่งมีเนื้อหาและรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่สมาชิกของกลุ่มผลิตผ้าไหมของจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 16 อำเภอ ที่มีการจัดจำหน่ายผ้าไหมในจังหวัดชัยภูมิ โดย กลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ มีสมาชิกจำนวน 42 กลุ่ม และ

กลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ มีสมาชิกจำนวน 28 กลุ่ม (ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ปี 2555)

กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกของกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอบ้านเขว้าใช้กลุ่มตัวอย่าง 35 กลุ่ม อำเภอกอนสวรรค์ใช้กลุ่มตัวอย่าง 25 กลุ่ม ทั้งนี้ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามไปยังสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหมในสองอำเภอนี้ โดยแจกแบบใช้การสุ่มแบบตัดสิน (Judgmental Sampling) ในการเลือกผู้ตอบแบบสอบถามที่สามารถอ่านและเขียนตอบแบบสอบถามได้ให้แก่สมาชิกกลุ่มละ 2 ชุด ในเดือน ตุลาคม 2556 โดย

แจกแบบสอบถามไปยัง สมาชิกของกลุ่มผลิตผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้าจำนวน 70 ชุด และ สมาชิกของกลุ่มผลิตผ้าไหม อำเภอดอนสวรรค์ จำนวน 50 ชุด และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 100% จากทั้ง 2 อำเภอ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม(Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งพัฒนาโดยการศึกษาวิเคราะห์งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยการพัฒนาแบบสอบถามครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ออกแบบแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชน จำนวน 3 ท่าน พิจารณาข้อคำถามที่เหมาะสม หลังจากนั้น ทำการทดสอบแบบสอบถามล่วงหน้า (Pretest) กับ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหมปักธงชัย จ. นครราชสีมา จำนวน 30 ชุด เพื่อพัฒนาแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง ซึ่งแบบสอบถามสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยรายละเอียด 2 ส่วน ดังนี้ คือ

- 1) คำถามเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์
- 2) คำถามเกี่ยวกับการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพผลิตผ้าไหม ได้แก่ การจัดการองค์กร การจัดการการผลิต การจัดการการตลาด และการจัดการการเงิน ลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) โดยแต่ละคำถามจะมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับของการปฏิบัติ คือ สม่าเสมอ/มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และไม่มีปฏิบัติ โดยคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง เกณฑ์ระดับน้อยที่สุด จนถึงคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.21-5.00 หมายถึง เกณฑ์ระดับมากที่สุด โดยผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีรายละเอียดตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

การจัดการ	ค่าความเชื่อมั่น
o การจัดการองค์กร	0.93
o การจัดการการผลิต	0.80
o การจัดการการตลาด	0.80
o การจัดการการเงิน	0.83

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ทำวิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไปและคุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถามและใช้สถิติเชิงอ้างอิง เป็นการวิเคราะห์การเปรียบเทียบของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา คือ การวิเคราะห์หาความแตกต่างของการจัดการวิสาหกิจชุมชนระหว่างสองกลุ่ม โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในอำเภอบ้านเขว้าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 84.29 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 50 - 59 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.29 การศึกษาส่วนใหญ่ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 34.29 อาชีพส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 52.86 รายได้จากการประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่ มากกว่า 21,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 62.86 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกส่วนใหญ่เป็นสมาชิกระหว่าง 8 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.71 ตำแหน่งทางสังคมส่วนใหญ่ไม่มี คิดเป็นร้อยละ 51.43 มีการจัดจำหน่ายผ้าไหม ผ้าไหมภายในประเทศจำนวน 100 เปอร์เซนต์ คิดเป็นร้อยละ 100.00

กลุ่มตัวอย่างในอำเภอดอนสวรรค์เป็นผู้หญิง คิดเป็นร้อยละ 100.00 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 38.00 การศึกษาส่วนใหญ่ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 60.00 อาชีพส่วนใหญ่เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 98.00 รายได้จากการประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่มากกว่า 21,000 บาทต่อเดือนคิดเป็นร้อยละ 32.00 ระยะเวลาในการเป็นสมาชิกส่วนใหญ่มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 ตำแหน่งทางสังคมส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่ง คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีการจัดจำหน่ายผ้าไหม ผ้าไหมภายในประเทศจำนวน 100 เปอร์เซนต์ คิดเป็นร้อยละ 100.00

การจัดการวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพผลิตผ้าไหม

การจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพผลิตผ้าไหมของอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอดอนสวรรค์ รายละเอียดปรากฏดังตาราง 3

ตารางที่ 3 การจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพผลิตผ้าไหม

การจัดการ กลุ่มอาชีพผลิตผ้าไหม	บ้านเขว้า		แปลผล	คอนสวรรค์		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D	
1. การจัดการองค์กร	3.02	0.75	ปานกลาง	2.51	0.72	น้อย
2. การจัดการการผลิต	3.95	0.89	มาก	3.27	0.75	มาก
3. การจัดการการตลาด	2.72	0.77	ปานกลาง	1.84	0.58	น้อย
4. การจัดการการเงิน	2.67	0.42	ปานกลาง	2.63	0.63	ปานกลาง
โดยรวม	3.22	0.73	ปานกลาง	2.56	0.63	น้อย

จากตารางที่ 3 พบว่า

กลุ่มตัวอย่างในอำเภอบ้านเขว้า มีการจัดการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$; S.D.= 0.73) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างในอำเภอบ้านเขว้า มีด้านการจัดการการผลิต ($\bar{X} = 3.95$; S.D.= 0.89) เป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ การจัดการองค์กร ($\bar{X} = 3.02$; S.D.= 0.75) ส่วนด้านการจัดการการเงินมีการปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X} = 2.67$; S.D.= 0.42)

กลุ่มตัวอย่างในอำเภอคอนสวรรค์ มีการจัดการโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.56$; S.D.= 0.63) เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างในอำเภอคอนสวรรค์ มีด้านการจัดการการผลิต ($\bar{X} = 3.27$; S.D.= 0.75) เป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ การจัดการการเงิน ($\bar{X} = 2.63$; S.D.= 0.63) ส่วนด้านการจัดการการตลาดมีการปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X} = 1.84$ S.D.= 0.58)

ผลการทดสอบสมมติฐาน ได้ผลการศึกษาดังนี้ สมมติฐานที่ การจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหมของอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ และกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ มีความแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่พบว่ากลุ่มผลิตผ้าไหมของอำเภอบ้านเขว้า มีการจัดการวิสาหกิจชุมชนแตกต่างจากการจัดการวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอคอนสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาโดยละเอียดพบว่ากลุ่มผลิตผ้าไหมของอำเภอบ้านเขว้า มีการจัดการองค์กร การจัดการการผลิต การจัดการการตลาด และการจัดการการเงินมากกว่ากลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอคอนสวรรค์ จึงเป็นไปตามสมมติฐานดังแสดงรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบเปรียบเทียบการจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพผลิตผ้าไหม

การจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผลิตผ้าไหม	บ้านเขว้า (n = 70)		คอนสวรรค์ (n = 50)		t	sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
o การจัดการองค์กร	3.02	0.75	2.51	0.72	3.75	0.00*
o การจัดการผลิต	3.95	0.89	3.27	0.75	4.41	0.00*
o การจัดการการตลาด	2.72	0.77	1.84	0.58	7.20	0.00*
o การจัดการการเงิน	2.67	0.42	2.63	0.63	4.46	0.00*
รวม	3.22	0.73	2.56	0.63	5.12	0.00*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทั้งนี้ เมื่อศึกษาในรายละเอียดในแต่ละด้าน พบรายละเอียดดังตารางที่ 6 ถึง ตารางที่ 8

ตารางที่ 5 แสดงผลวิเคราะห์การจัดการธุรกิจกลุ่มอาชีพผลิตผ้าไหมอำเภอดอนเจ๊า และอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ด้านการจัดการองค์กร

การจัดการกลุ่มอาชีพผลิตผ้าไหม	อำเภอบ้านเขว้า			อำเภอกอนสวรรค์			t	Sig
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล		
การจัดการองค์กร								
○ การประชุมกับสมาชิกเพื่อร่วมกันวางแผนสม่ำเสมอ	3.44	0.58	มาก	3.18	0.63	ปานกลาง	2.36	0.02*
○ การแบ่งหน้าที่ให้สมาชิกแต่ละคนให้มีหน้าที่รับผิดชอบภายในกลุ่มอย่างชัดเจน	3.69	0.69	มาก	3.18	0.69	ปานกลาง	3.95	0.00*
○ สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานของกลุ่ม	3.09	0.85	ปานกลาง	2.22	1.07	น้อย	4.74	0.00*
○ การพัฒนาทักษะความรู้ให้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง	2.70	1.05	ปานกลาง	2.24	0.98	น้อย	2.43	0.02*
○ การมีความพร้อมในการจัดการกลุ่มได้อย่างชัดเจนตรวจสอบได้	2.66	1.23	ปานกลาง	1.80	1.07	ไม่มีการปฏิบัติ	3.98	0.00*
○ การติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ	2.71	1.07	ปานกลาง	2.40	0.83	น้อย	1.74	0.08
○ การสรุปผลการดำเนินงานประจำปีให้สมาชิก ทุกคนได้รับทราบ	2.87	0.66	ปานกลาง	2.56	0.73	น้อย	2.39	0.02*
รวมเฉลี่ย	3.02	0.75	ปานกลาง	2.51	0.72	น้อย	3.75	0.00*

จากตารางที่ 5 พบว่าสมาชิกกลุ่มผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้า มีการจัดการองค์กร แตกต่างจากสมาชิกกลุ่มผ้าไหม อำเภอกอนสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ สมาชิกกลุ่มผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้า มีการปฏิบัติการด้านการจัดการองค์กร มากกว่าสมาชิกกลุ่มผ้าไหม อำเภอกอนสวรรค์ใน

ประเด็นสำคัญต่อไปนี้: การแบ่งหน้าที่ให้สมาชิกแต่ละคนให้มีหน้าที่รับผิดชอบภายในกลุ่มอย่างชัดเจน การมีความพร้อมในการจัดการกลุ่มได้อย่างชัดเจนตรวจสอบได้ และ สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานของกลุ่ม

ตารางที่ 6 แสดงผลวิเคราะห์การจัดการธุรกิจกลุ่มอาชีพผลิตผ้าไหมอำเภอดอนเจ๊า และอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ด้านการจัดการการผลิต

การจัดการกลุ่มอาชีพผลิตผ้าไหม	อำเภอบ้านเขว้า			อำเภอกอนสวรรค์			t	sig
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล		
การจัดการการผลิต								
○ การวางแผนการผลิตสินค้าบริการ	3.47	1.11	มาก	2.82	1.08	ปานกลาง	3.20	0.00*
○ การกำหนดขั้นตอนในกระบวนการผลิต	4.34	0.76	มากที่สุด	3.84	0.74	มาก	3.62	0.00*
○ การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ความเหมาะสม	4.07	0.77	มาก	3.62	0.73	มาก	3.25	0.00*
○ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์เพื่อพัฒนาสินค้า	4.29	0.78	มากที่สุด	3.90	0.76	มาก	2.69	0.00*
○ การกำหนดจำนวนการผลิตให้เพียงพอกับความต้องการของตลาด	3.40	1.55	ปานกลาง	2.16	1.35	น้อย	4.55	0.00*
○ การเลือกใช้วัตถุดิบที่เหมาะสมต่อการผลิตสินค้าแต่ละชนิด	4.13	0.85	มาก	3.26	0.75	มาก	5.91	0.00*
รวมเฉลี่ย	3.95	0.89	มาก	3.27	0.75	ปานกลาง	4.41	0.00*

จากตารางที่ 6 พบว่าสมาชิกกลุ่มผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้า มีการจัดการการผลิต แตกต่างจากสมาชิกกลุ่มผ้าไหม อำเภอกอนสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ สมาชิกกลุ่มผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้า มีการปฏิบัติการด้านการจัดการผลิต มากกว่าสมาชิกกลุ่มผ้าไหม อำเภอกอนสวรรค์

ในประเด็นสำคัญ ต่อไปนี้ : การกำหนดจำนวนการผลิตให้เพียงพอกับความต้องการของตลาด การวางแผนการผลิตสินค้า/บริการ และการเลือกใช้วัตถุดิบที่เหมาะสมต่อการผลิตสินค้าแต่ละชนิด

ตารางที่ 7 แสดงผลวิเคราะห์การจัดการธุรกิจกลุ่มอาชีพผลิตผ้าไหมอำเภอดอนขี้เหล็ก และอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ด้านการจัดการตลาด

	อำเภอบ้านเขว้า			อำเภอคอนสวรรค์			t	sig
	$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D			
การจัดการการตลาด								
○ การวางรูปแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม	4.16	0.90	มาก	2.78	1.07	ปานกลาง	7.64	0.00*
○ การมีแหล่งจำหน่ายสินค้าที่แน่นอน	3.49	1.56	มาก	2.38	1.28	น้อย	4.13	0.00*
○ การประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่มอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ	2.57	1.31	น้อย	1.58	0.88	ไม่มีปฏิบัติ	4.94	0.00*
○ การกำหนดรูปแบบตัวสินค้าที่ตลาดต้องการให้แก่ฝ่ายผลิต	2.61	1.32	ปานกลาง	1.78	0.95	ไม่มีปฏิบัติ	4.02	0.00*
○ การมีฝ่ายประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อนำสินค้าของทางกลุ่มไปจำหน่าย	3.34	0.68	ปานกลาง	2.56	0.73	น้อย	6.03	0.00*
○ การเผยแพร่สินค้าของทางกลุ่มให้กับหน่วยงานราชการ ร้านค้าและเอกชน	3.37	0.64	ปานกลาง	2.66	0.63	ปานกลาง	6.05	0.00*
○ การสร้าง Web Site ของกลุ่มเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่ม	1.74	0.86	ไม่มีปฏิบัติ	1.04	0.28	ไม่มีปฏิบัติ	6.35	0.00*
○ การสำรวจความต้องการของลูกค้าตลอดเวลา	2.56	0.69	น้อย	1.42	0.50	ไม่มีปฏิบัติ	10.49	0.00*
○ การจัดประเภทสินค้าเป็นชุดตามเทศกาลต่างๆ เช่น วันแห่งความรัก วันปีใหม่	3.31	1.00	มาก	1.96	0.86	น้อย	7.75	0.00*
○ การจ้างนักออกแบบผลิตภัณฑ์มาพัฒนารูปแบบของสินค้า	1.09	0.28	ไม่มีปฏิบัติ	1.00	0.00	ไม่มีปฏิบัติ	2.54	0.00*
○ การวางรูปแบบการส่งเสริมการขายสินค้าของกลุ่ม เช่น ลดราคา แจก แคม	2.56	0.63	น้อย	1.88	0.69	น้อย	5.59	0.00*
○ การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าของกลุ่ม	2.10	0.97	น้อย	1.46	0.68	ไม่มีปฏิบัติ	4.27	0.00*
○ การส่งข่าวสารทางการตลาดของกลุ่มไปยังลูกค้า	2.14	0.98	น้อย	1.50	0.71	ไม่มีปฏิบัติ	4.17	0.00*
○ การพัฒนาพนักงานแนะนำสินค้าให้ลูกค้ารู้จัก/เข้าใจสินค้า	3.04	0.92	ปานกลาง	1.70	0.84	ไม่มีปฏิบัติ	8.15	0.00*
รวม	2.72	0.77	ปานกลาง	1.84	0.58	น้อย	7.20	0.00*

ตารางที่ 7 พบว่าสมาชิกกลุ่มผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้า มีการจัดการตลาด แตกต่างจากสมาชิกกลุ่มผ้าไหม อำเภอกอนสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ สมาชิกกลุ่มผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้า มีการปฏิบัติการด้านการจัดการตลาดมากกว่าสมาชิกกลุ่มผ้าไหม อำเภอกอนสวรรค์ใน

ประเด็นสำคัญต่อไปนี้ : การสำรวจความต้องการของลูกค้าตลอดเวลา แหล่งจำหน่ายสินค้าที่แน่นอน

การกำหนดรูปแบบตัวสินค้าที่ตลาดต้องการให้แก่ฝ่ายผลิตการส่งข่าวสารทางการตลาดของกลุ่มไปยังลูกค้า และการพัฒนาพนักงานแนะนำสินค้าให้ลูกค้ารู้จัก/เข้าใจสินค้า

ตารางที่ 8 แสดงผลวิเคราะห์การจัดการธุรกิจกลุ่มอาชีพผลิตผ้าไหมอำเภอดอนเขว้า และอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ด้านการจัดการเงิน

	อำเภอบ้านเขว้า		แปลผล	อำเภอกอนสวรรค์		แปลผล	t	Sig
	$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D			
การจัดการการเงิน								
○ การระดมเงินทุนจากการออมทรัพย์ของสมาชิกเพื่อนำมาจัดการกลุ่ม	3.94	0.78	มาก	3.76	0.92	มาก	1.18	0.00*
○ การจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายของกลุ่มอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้	3.43	0.89	มาก	2.92	0.83	ปานกลาง	3.17	0.00*
○ การได้รับเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ/ท้องถิ่น	2.74	0.56	ปานกลาง	2.20	0.90	น้อย	4.07	0.00*
○ การกำหนดวิธีการแบ่งปันผลกำไรแก่สมาชิก	3.31	0.73	ปานกลาง	2.70	0.68	ปานกลาง	4.67	0.00*
○ การมีรายได้เสริมอื่น เช่น จากการจัดแสดงสินค้าของกลุ่ม ดอกเบี้ยเงินฝากของกลุ่ม	3.29	0.68	ปานกลาง	2.58	0.64	น้อย	5.72	0.00*
○ การกำหนดแนวทางในการจัดการด้านการเงิน	2.74	1.09	ปานกลาง	2.08	0.94	น้อย	3.48	0.00*
○ การมีผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบและมีความถูกต้องเพื่อให้หน่วยงานอื่นสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา	2.81	0.91	ปานกลาง	2.22	0.89	น้อย	3.50	0.00*
รวมเฉลี่ย	2.67	0.42	ปานกลาง	2.63	0.63	ปานกลาง	4.46	0.00*

จากตารางที่ 8 พบว่าสมาชิกกลุ่มผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้า มีการจัดการการเงิน แตกต่างจากสมาชิกกลุ่มผ้าไหม

อำเภอกอนสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ สมาชิกกลุ่มผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้า มีการปฏิบัติการด้าน

การจัดการการเงิน มากกว่าสมาชิกกลุ่มผ้าไหม อำเภอกอนสวรรค์ในประเด็นสำคัญต่อไปนี้: การมีผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบและมีความถูกต้อง เพื่อให้หน่วยงานอื่นสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา และการกำหนดแนวทางในการจัดการด้านการเงิน

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก กับสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอบ้านเขว้า และ กลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

นอกจาก การศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการแจกแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้เดินทางไปสังเกตการณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอบ้านเขว้า และกลุ่มผลิตผ้าไหม อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ และทำการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกสมาชิกของกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอบ้านเขว้า ผู้จำนวน 25 คน และสมาชิกของกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอกอนสวรรค์ จำนวน 15 คน ทำให้ทราบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอบ้านเขว้า และกลุ่มผลิตผ้าไหม อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ดังต่อไปนี้

กรณีศึกษาวิสาหกิจกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

เริ่มทอผ้ามาตั้งแต่ รุ่นปู่ ย่า ตา ยาย ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตคือ ผ้าตัดเสื้อผ้าสำหรับตัดชุดไทย ไปตามพิธีต่างๆ เช่น งานแต่ง งานบวช ในปัจจุบันมี หน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนอื่นๆ มาสั่งผ้าไหมเพื่อใช้ในวาระต่าง ๆ เช่น โรงแรมในจังหวัดชัยภูมิ มาสั่งทำผ้าปูโต๊ะ หรือประดับตกแต่ง ทั้งนี้กลุ่มผลิตผ้าไหมบ้านเขว้า ผู้ผลิตผ้าไหมฝีมือเยี่ยม ทอด้วยมือ และทุกขั้นตอนการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำเองโดยตลอด ตั้งแต่การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม สาวไหม ฟอก ย้อม ทอ ส่วนผลิตภัณฑ์นั้นสามารถทำได้ทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น เส้นไหม ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพื้นเรียบ ผ้าคลุมไหล่ และผ้าพันคอ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการแปรรูปผ้าไหมเป็นหมอนสมุนไพร หมอนสามเหลี่ยม หมอนทรงกระดุก และกระเป๋าทันนี้ วิสาหกิจกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการเช่น อุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ ให้ข้อมูลข่าวสารการออกร้านตามงานแสดงสินค้าต่างๆของจังหวัด และส่วนกลาง รวมทั้งอุตสาหกรรมจังหวัด ได้ให้การช่วยเหลือในการอบรมสมาชิกให้ประยุกต์รูปแบบผ้าไหมไปเป็นเครื่องใช้อื่นๆ อีกทั้งช่วยสอนการออกแบบลวดลายใหม่ๆ

ปัญหาอุปสรรคของวิสาหกิจกลุ่มผลิตผ้าไหมบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ คือ

1) ปัญหาการสืบทอดจากคนรุ่นใหม่ น้อยลง เพราะปัจจุบันสมาชิกที่ทอผ้าไหมมีอายุ 50-59 ปีขึ้นไป ดังนั้น ในอนาคต อาจจะขาดคนสืบทอดการทอผ้าไหม หน่วยงานของรัฐควรสนับสนุนให้เยาวชนในท้องถิ่นเข้ามาศึกษาเรียนรู้การทอผ้า และโรงเรียนในท้องถิ่น อาจจะทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น และสอนในโรงเรียน ทั้งนี้ สมาชิกของกลุ่มยินดีที่จะเป็นวิทยากรสอนให้

2) ปัญหาด้านการผลิต พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ การขาดแคลนวัสดุ และอุปกรณ์ที่ทันสมัย รวมทั้งการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และ ใช้เวลาในการผลิตนานขึ้น

3) ปัญหาการตลาด จากการสัมภาษณ์ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ มีปัญหาด้านการตลาดนี้ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะ การขาดทักษะในการประชาสัมพันธ์ การผลิตสินค้าไม่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ในอดีตชาวบ้านปลูกหม่อนเลี้ยงไหมสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยการปลูกหม่อนตามหัวไร่ปลายนาแล้วเก็บใบหม่อนมาเลี้ยงไหมและสาวเส้นไหมได้แล้วนำมามัดหมี่ย้อมสีให้เกิดลวดลายสวยงาม และทอเป็นผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าโสร่งไหม ผ้าขาวม้าไหม เพื่อเป็นเครื่องใช้ เครื่องนุ่งห่มใช้ในชีวิตประจำวัน หากผลิตผ้าไหมได้มากพอก็แบ่งให้ลูกหลานที่ไปทำงานต่างจังหวัด เช่น กรุงเทพฯ นำไปขายเพื่อได้เงินมาจับจ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวันบ้าง ต่อมาปี พ.ศ. 2525 สำนักงานเกษตรอำเภอกอนสวรรค์ได้มาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม โดยสนับสนุนงบประมาณในการสร้างห้องเลี้ยงไหมให้กับสมาชิกกลุ่ม วัตถุประสงค์ของการเลี้ยงไหมเพื่อทอผ้าไหมส่งเข้าประกวด ซึ่งได้รับรางวัล เช่น ชนะเลิศสาวไหม ระดับจังหวัดชัยภูมิ รางวัลชมเชยประกวดห้องเลี้ยงไหมระดับภาคประกวดผ้าโสร่งไหม อันดับ 1 งานเจ้าพ่อพญาแล ปี 2529 ต่อมาเนื่องจากการทอผ้าไหมและปลูกหม่อนเลี้ยงไหมต้องใช้ระยะเวลาและมีขั้นตอนที่ยุ่งยากและยาวนาน ไม่คุ้มกับเวลาเมื่อเทียบราคาที่ขายได้ อีกทั้งตลาดก็แคบ ได้มีกลุ่ม

ของสมาชิกอำเภอคอนสวรรค์โดย นางสาว จันทรีโสภณ ได้มีความคิดนำเส้นด้ายโทเรมาเป็นวัตถุดิบ เนื่องจากหาง่าย ลดขั้นตอนการผลิต คุณภาพดี สีไม่ตก ใช้ได้กับทุกโอกาส ราคาเหมาะสม และเป็นที่ยอมรับกันในตลาด สมาชิกกลุ่มได้จัดตั้งกลุ่มอย่างเป็นทางการเมื่อปี 2536 จากนั้นสำนักงานพัฒนาชุมชนคอนสวรรค์ได้เปิดการฝึกอบรมให้แก่ตัวแทนกลุ่มและกลุ่มในอำเภอคอนสวรรค์และสนับสนุนงบประมาณทุนดำเนินงาน เพื่อนำไปพัฒนาการดำเนินการของแต่ละกลุ่มให้เกิดประสิทธิภาพและเพิ่มการผลิตเพื่อนำไปสู่การสร้างรายได้ให้แก่กลุ่ม

ปัจจุบัน มีสมาชิกทั้งหมด จำนวน 28 กลุ่ม ภายในกลุ่มฯ ยังมีการแบ่งงานกันทำอย่างไม่ชัดเจน นอกจากนี้ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิยังประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานแต่ละด้าน ได้แก่ ปัญหาสำคัญของด้านการผลิต คือต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเนื่องจากราคาวัตถุดิบสูงขึ้น และขาดแคลนวัสดุดิบเป็นช่วงๆ ฉะนั้นกลุ่มควรใช้วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่นให้มากที่สุด รวมทั้งพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีการผลิตให้มีคุณภาพได้มาตรฐานเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ สำหรับปัญหาด้านการตลาด คือสมาชิกของกลุ่มไม่มีการสำรวจความต้องการของลูกค้าก่อนการผลิต ขาดการออกแบบผ้าไหมให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า และมีกิจกรรมการส่งเสริมการตลาดน้อย ผลการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมทั้งสองอำเภอ สอดคล้อง Promaska Na Sakolnakorn (2010) ที่ได้อธิบายถึงปัญหาของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยได้ว่า ปัญหาของผู้ประกอบการคือ 1) เกิดจากนโยบายภาครัฐและสิ่งที่รัฐสนับสนุน ไม่สามารถตอบสนองความต้องการและความเป็นจริงของการเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรมวิสาหกิจได้ 2) มีปัญหาทางการเงิน เช่น ไม่สามารถยืมเงินจากสถาบันการเงินได้ 3) ขาดความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ 4) ปัญหาด้านแรงงาน โดยเฉพาะทักษะแรงงานที่หายาก และแรงงานมีอัตราการเข้า-ออก จากงานสูง และ 5) ขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านการตลาด

ในด้านการบริหารการเงินและบัญชี ซึ่งเป็นปัจจัยด้านที่มีผลต่อความอยู่รอดของวิสาหกิจโดยการเงินเป็นปัญหาที่สำคัญในปัจจุบันที่กำลังเกิดกับวิสาหกิจหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นปัญหาของการหาแหล่งเงินทุนจากทางสถาบันการเงินหรือเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่วนหนึ่งเกิดจาก

องค์การเองที่ไม่มีการจัดการทางการเงิน และการบัญชีในองค์การอย่างเป็นระบบ และไม่มีการกำหนดนโยบายหรือการวางแผนในการใช้เงินอย่างถูกวิธี จากการศึกษาของ Promsaka Na Sakolnakorn, et al. (2009) ได้อธิบายไว้ว่า ผู้ประกอบการที่มีวิสัยทัศน์จะต้องกำหนดนโยบายการจัดการทางการเงินลงในแผนธุรกิจขององค์การที่เข้มงวด และต้องมีการใช้ทรัพยากรทางการเงินให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด นอกจากนั้น ผู้ประกอบการจะต้องรู้หลักของการบริหารทางการเงินและการจัดการด้านการบัญชีที่ถูกต้อง โดยผู้ประกอบการที่ขาดความรู้ด้านการบริหารการเงินและบัญชีควรจะไปขอรับคำปรึกษาจากการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของตนเองต่อไป

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ และ การจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหม อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ผู้ศึกษาสามารถสรุปประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาเขียนอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้า และกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ นั้น พบว่า การจัดการของกลุ่มผลิตผ้าไหม อำเภอคอนสวรรค์ มีการดำเนินการน้อยกว่า กลุ่มผลิตผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้า อาจเนื่องจาก การดำเนินงานของกลุ่มผลิตผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้า นั้น มีนักวิชาการมาทำการศึกษาก่อนหน้านี้แล้ว เช่น นันทวุฒิ ป้องพันธ์ และ ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ (2556) ได้ทำการศึกษาการจัดการภูมิปัญญาในการผลิตผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ พบว่า สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านเขว้า มีปัญหาด้านการผลิต เช่น สมาชิกส่วนใหญ่ขาดแคลนวัสดุ และอุปกรณ์ที่ทันสมัย และปัญหาด้านการตลาด เช่น การขาดทักษะในการประชาสัมพันธ์ การผลิตสินค้าไม่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนมาปฏิบัติการอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่สมาชิกของกลุ่มจนทำให้เกิดทักษะและความชำนาญ ส่งผลให้กระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งหาแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าไหมให้แก่สมาชิกของกลุ่มผลิตผ้าไหม

แต่อย่างไรก็ตาม การจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหมทั้งสองอำเภอยังมีอยู่ในระดับปานกลาง และระดับ

น้อย ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งพัฒนาศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหมทั้งสองกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มอำเภอคอนสวรรค์ ควรเน้นให้มีการจัดการด้านการตลาด และการจัดองค์กร ซึ่งจะเป็จุดอ่อนของการดำเนินงานต่อไปในอนาคต จะต้องปรับปรุงการดำเนินงานในเรื่องการตลาด การบริหารการผลิต กระบวนการจัดการสินค้า และความรับผิดชอบต่อชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. การศึกษาพบว่าในการจัดการการตลาด กลุ่มอาชีพผ้าไหมไม่มีความรู้ด้านการส่งเสริมการตลาดและการทำตลาดเพื่อเพิ่มยอดขาย แต่จะขายเฉพาะช่วงเทศกาล ดังนั้นทางจังหวัดจึงควรมีการอบรมให้ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพความรู้ด้านการตลาดให้แก่กลุ่มอาชีพผ้าไหม

2. การศึกษาพบว่ากลุ่มผลิตผ้าไหมไม่มีการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อพัฒนาสินค้าใหม่ ๆ ซึ่งการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่มีผลต่อการเพิ่มยอดขายของสินค้า ดังนั้นการส่งเสริมพัฒนาการผลิตผ้าไหมของจังหวัด ควรหาวิทยากรในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์มาให้ความรู้แก่ผู้ผลิตผ้าไหม เพื่อเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ

3. การศึกษาพบว่ากลุ่มผลิตผ้าไหมไม่มีการประชาสัมพันธ์ทาง web site และไม่มี web site เป็นของกลุ่มผลิตผ้าไหม แต่ละกลุ่ม อีกทั้งกลุ่มไม่มีความรู้ในการใช้ web site ทำให้สินค้าของทางกลุ่มยังไม่มีเผยแพร่ออกขายไปยังต่างประเทศ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐจึงควรสนับสนุนในการทำเว็บไซต์ให้แก่กลุ่มผลิตผ้าไหมเพื่อให้เป็นที่เผยแพร่ผ้าไหมของจังหวัดชัยภูมิให้เป็นที่รู้จักในต่างประเทศ

4. แนวทางการพัฒนาด้านการตลาด ผู้ประกอบการจะต้องเปลี่ยนแนวคิดจากการผลิตนำการตลาด มาเป็นการตลาดนำการผลิต หน่วยงานภาครัฐจะต้องจัดหาสถานที่แสดงสินค้าอย่างถาวรสำหรับวิสาหกิจชุมชนประจำจังหวัด โดยให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสามารถนำสินค้าของตนมาแสดงได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

5. แนวทางการพัฒนาด้านระบบบัญชีการเงิน หน่วยงานภาครัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบวิสาหกิจชุมชน ควรจะต้องออกระเบียบเรื่องการทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน และมีการตรวจบัญชีจากภาครัฐอยู่เสมอ

6. แนวทางการพัฒนาการผลิต รัฐควรสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนที่ใช้วัตถุดิบที่ตนเองมีในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการผลิต และรัฐจะต้องสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนให้พัฒนาตนเองไปสู่การได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมต่าง ๆ

การศึกษาครั้งนี้จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังต่อไปนี้

1. ภาครัฐควรสนับสนุนในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการให้กับวิสาหกิจชุมชนแบบครบวงจร เช่น การทำบัญชี การออกแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างแบรนด์สินค้า และการจัดการด้านตลาด โดยให้สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะสถานศึกษาในท้องถิ่น ซึ่งมีสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเป็นพี่เลี้ยง และฝึกปฏิบัติจริงให้แก่วิสาหกิจชุมชน

2. รัฐควรมีการประเมินสถานะของวิสาหกิจชุมชนในทุกปี เพื่อส่งเสริมให้วิสาหกิจที่สามารถดำเนินธุรกิจได้ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น และให้การช่วยเหลือวิสาหกิจชุมชนที่ประสบปัญหาทั้งด้านงบประมาณ ความรู้ในการจัดการ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหม ซึ่งเป็นการศึกษาในการจัดการของกลุ่มเท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่นำไปสู่ความสำเร็จของกลุ่มผลิตผ้าไหม

2. ควรมีการศึกษาการส่งเสริมการตลาดในการส่งออกผ้าไหมของจังหวัดชัยภูมิ

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การจัดการวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จ โดยอาจศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยต่างๆเหล่านี้ระหว่างกลุ่มผลิตผ้าไหมที่ประสบความสำเร็จ กับกลุ่มผลิตผ้าไหมที่ไม่ประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานพัฒนาวิสาหกิจเกษตรชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. 2549. **วิสาหกิจชุมชนหนองทางพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน**. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2553, จาก <http://www.moac.go.th/builder/aid/articleupdate.php?id=86>.
- กันต์กนิษฐ์ พงศ์กระพันธุ์. 2552. **ปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน**. สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ณัฐพล นิมนานพัชรินทร์. 2552. **สารพัดปัญหาหุ้มนกระทึบ SMEs แนวโน้มดิ่งเหวที่สุดในรอบ 5 ปี**. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2553, จาก <http://www.manager.co.th/SMEs/ViewNews.aspx?NewsID=9520000040879>.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และ พิทยา ว่องกุล. 2554. **วิสาหกิจชุมชน กลไกเศรษฐกิจฐานราก**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสันเพลส โปรดักส์.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สงขลา และ อุทิศ สังขรัตน์. 2556. **แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา**. ทุนวิจัยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นิตยสารผู้จัดการออนไลน์. 2550. **การพัฒนาเศรษฐกิจไทย**. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2556. จาก www.go-tomanager.com/news/details.aspx?id=4092.
- นันทวุฒิ ป้องพันธ์ และ ศุภวัฒนากร วงศ์ธนวสุ. 2556. **การจัดการภูมิปัญญาในการผลิตผ้าไหม ย้อมสีธรรมชาติ อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเสนอผลงานวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 15 : 50 ปี มข. กับการอุทิศเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. หน้า 1343-1349.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548. 2548. **พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548**. กรุงเทพฯ : วิทยุชุมชน.
- วิเชียร วิทย์อุดม. 2550. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ธนรัชการพิมพ์ จำกัด.
- วิรัช สงวนวงศ์วาน. 2547. **การจัดการและพฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพมหานคร : เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่นอินโดไชน่า จำกัด.
- วิจิต นันทสุวรรณ. 2547. **ขบวนการชุมชนใหม่**. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- วิทยา จันทะวงศ์ศรี. 2547. **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม**. รายงานการศึกษาคิสาอิสระ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิภาวี กฤษณะภุติ. 2556. **การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน : การเรียนรู้จากกลุ่มอาชีพทอผ้าไหมและทอผ้าฝ้ายในจังหวัดขอนแก่น**. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 30(1), 166-168.
- วลีรักษ์ สิทธิสนม. 2553. **การศึกษาสภาพการบริหารจัดการสินค้า OTOP ในจังหวัดนนทบุรี**. ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.
- สำนักงานพัฒนาชุมชน. 2553. **เอกสารแนบท้ายคำรับรองปฏิบัติราชการสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิ ประจำปีงบประมาณ 2553**. จังหวัดชัยภูมิ.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่. 2554. **รายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแพร่**. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2556. จาก <http://www.sceb.doe.go.th/Documents/datachw/%E0%B9%81%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B9%88.pdf>.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก. 2554. **รายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชน จังหวัดพิษณุโลก**. พิษณุโลก : กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก (อัดสำเนา).
- สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. 2548. **พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (อัดสำเนา).
- เสรี พงศ์พิศ. 2550. **วิถีคิด วิถีทา แผนชีวิต เศรษฐกิจชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. พิมพ์ที่เจริญวิทย์การพิมพ์ สำนักพิมพ์พลังปัญญา กรุงเทพฯ.
- Promsaka Na Sakolnakorn, T., Aim-Im-Tham, S. and Khamanarong, S. 2009. Management Strategy for Administration of Textile Industries in Developing Country: Case Study Thailand. *Journal of Business Case Studies*, 5(3), 37-44.
- Promsaka Na Sakolnakorn, T. 2010. The Analysis of Problem and Threat of Small and Medium Sized Enterprises in Northeast Thailand. *International Business & Economic Research Journal*, 9(9) : 123-131.
- Promsaka Na Sakolnakorn, T. 2011. Economic and Social Development by Management Using Outsourcing and Subcontracting Strategy. *The International Journal of Environmental, Cultural, Economic & Social Sustainability*, 7(5) : 273-286.